

Informácie o vtácej chrípke

Vtáčia chrípka je infekčné ochorenie spôsobené vírusom z čeľade Orthomyxoviridae. Vyskytuje sa hlavne u moriek, kačiek, husí, kury domácej, perličiek, prepelíc, holubov, bažantov, jarabíc, labutí, kormoránov, čajok, hrdličiek, škorcov, drozdov, lastovičiek, vrabcov, u predstaviteľov nadradu Bežce (pštrosy, emu). Ochorenie sa môže preniesť aj na iné cicavce, hlavne ošípané.

Čo spôsobuje vtáčiu chrípku?

Pôvodca chrípky vtákov je vírus patriaci do čeľade Orthomyxoviridae, rodu Influenzavirus A. Na základe prítomnosti povrchových antigénov, ako je hemaglutinín (H) a neuraminidáza (N) sa tieto vírusy delia na podtypy, pričom existuje 16 známych typov proteínu H a 9 typov proteínu N. Tieto subtypy sa v prírode vyskytujú v rôznych kombináciách, vznikajú nové vírusy.

Prenos

Vírus sa z organizmu vylučuje sekrétmi horných dýchacích ciest–kvapôčkami, kašľom, kýchaním a trusom. Vírus sa v chove šíri horizontálne po kontakte s chorými vtákmi, prostredníctvom ošetrovateľov, kontaminovanými predmetmi, dopravnými prostriedkami, krmivom a vodou a vertikálne násadovými vajcami a infikovaným semenom pri inseminácii. V populácii voľne žijúcich vtákov sa vírus šíri ako oro - fekálna infekcia.

Priebeh ochorenia

Priebeh ochorenia je akútny a v prípade vysokovirulentných kmeňov perakútny. Inkubačná doba sa pohybuje od niekoľko hodín do 3 dní u individuálnych vtákov a viac ako 14 dní v krdli v závislosti na množstve vírusu, ciest infekcie, druhej vnímavosti, virulencie vírusu.

Klinické príznaky

Hlavnými klinickými príznakmi je strata plachosti, znížená aktivita a príjem krmiva, postihnuté jedince sa zhlukujú pod tepelným zdrojom, majú našuchorené perie, nosnice častejšie kvokajú, klesá znáška. Objavujú sa aj respiračné príznaky ako sú kašeľ, kýchanie, chrapot, nadmerné slzenie, opuchy hlavy, viečok, výtok z nosových otvorov. Ďalej sa vyskytujú aj poruchy tráviaceho (hnačky) a nervového systému (kŕče, poruchy pohybu, strata plachosti). Tieto príznaky sa vyskytujú ojedinele alebo v kombinácii.

Odolnosť vírusu

Vírus v truse prežíva 30 dní pri teplote 4 °C, alebo 7 dní pri 20 °C, pri izbovej teplote na slame 28 dní a na vajcovej škrupine 8 dní. Vírus je schopný nejaký čas prežiť aj vo vode. Je stabilný pri pH 7-8, ale kyslé prostredie ho ničí. Je citlivý na éter, jód, amónne soli a tukové rozpúšťadlá. Doba termálnej inaktivácie vírusu pri 56 °C sa pohybuje od 15 minút do 6 hodín. Z dezinfekčných prostriedkov účinných proti vírusu vtácej chrípky sú: 2-4 % lúh sodný, 2-4 % chlórové vápno, 4-8% chloramin B a môže sa použiť aj formalín v 10% koncentrácii.

Opatrenia pri výskyte

Ak by sa nákaza vyskytla v chove hydiny bude nariadené usmrtiť všetku hydinu v chove, uhynutá alebo usmrtená hydina a všetky vajcia musia byť zneškodnené tak, aby sa znížilo riziko šírenia choroby na minimum. Ďalej bude nevyhnutné zneškodniť alebo vhodne ošetriť všetok materiál a všetky odpady, ktoré môžu byť kontaminované. Taktiež sa zrealizuje vyhľadanie a zničenie hydínového mäsa pochádzajúceho zo zvierat z príslušného chovu a násadových vajec znesených v období predpokladanej inkubačnej doby. Po týchto činnostiach bude následne urobená očista a dezinfekciu budov využívaných na ustajnenie hydiny, ich okolia, dopravných prostriedkov a všetkého materiálu, ktorý môže byť kontaminovaný. Zároveň sa okolo infikovaného chovu určí ochranné pásmo s minimálnym polomerom 3 km a pásmo dohľadu s minimálnym polomerom 10 km, kde budú stanovené ďalšie ochranné opatrenia ako sú napr. použitie vhodných dezinfekčných prostriedkov pri vstupoch a výstupoch z chovov; pravidelné kontroly všetkých chovov hydiny; kontrolu činnosti osôb, ktoré manipulujú s hydinou; zákaz odsunu hydiny a násadových vajec z chovov; zákaz vyvážania alebo rozhadzovania použitej podstielky a hnoja hydiny bez povolenia a ďalšie. V prípade potvrdenia výskytu u voľne žijúcich vtákov sa realizujú opatrenia taktiež v pásmach 3km a 10 km od miesta výskytu.

Prevenia

V chovoch hydiny je mimoriadne dôležité zabrániť priamemu a nepriamemu kontaktu voľne žijúcich vtákov, zvlášť vodného vtáctva s hydinou; zabezpečiť prísne oddelenie vodnej hydiny od ostatnej; novo nakúpenú hydinu umiestniť do priestorov, ktoré boli vopred vyčistené a dezinfikované; hydinu vo voľnom výbehu kŕmiť a napájať v uzavretom priestore alebo pod prístreškom, ktorý dostatočne bráni priletavaniu voľne žijúcich vtákov a zamedzuje kontakt voľne žijúcich vtákov s krmivom a vodou určenou pre hydinu; bezodkladne oznamovať príslušnému orgánu veterinárnej správy akékoľvek klinické príznaky vtáčej chrípky u hydiny či zákaz chovu hydiny u zamestnancov registrovaných v domových hospodárstvach.

U ľudí je dôležité pri nájdení uhynutých vtákov nedotýkať sa kadáveru a túto skutočnosť nahlásiť kompetentným pracovníkom; správne používať osobné ochranné pomôcky; dodržiavať hygienické návyky.

Manipulácia s voľne uhynutými vtákmi v prírode SR

Na základe niekoľkých rokovaní so Spoločnosťou pre ochranu vtáctva na Slovensku (SOVS) bol dohodnutý nasledovný postup pri náleze uhynutých vtákov nasledovne:

- Pri náleze kadáveru ohlásiť túto skutočnosť koordinátorovi SOVS resp. RVPS; kadáveru sa nedotýkať,
- inšpektor RVPS vykoná obhliadku kadáveru a posúdi, či uhynutý vták je vhodný na odber vzorky na testovanie na AI; pri týchto nálezoch budú odborníci odoberať kloakálne výtery, resp. celé telo uhynutého zvierat'a, ktoré budú následne zaslané na vyšetrenie (inšpektor RVPS v prípade, že materiál je vhodný na testovanie odoberie vzorku, zabalí a dopraví na zberné miesto ŠVÚ Zvolen),
- inšpektor RVPS zabezpečí odoslanie celého tela ako vzorky; resp. neškodné odstránenie kadáveru na mieste alebo odvoz do kafilérie,
- v prípade potvrdenia ochorenia sa bude postupovať podľa prijatého pohotovostného plánu.